

O Pánu Bohu

Božena Němcová

Tato publikace byla zpracována aplikací eKNIHOVNA.cz. E-knihy zdarma ke stažení na www.eknihovna.cz.

I

Za onoho času, když Pán Ježíš se svatým Petrem chodil po „širokém světě“, všelicos se jim na cestě přihodilo. Jedenkrát přišli na noc do jedné vesnice, kde jim nechtěl dlouho nikdo dát nocleh, až přece našli sedláka, který se uvolil dát jim nocleh. Poručil čeledínu, aby jim ustlal do přístodolku na slámu, a než odešli spat, ještě večerí dobrou je vyčastoval. To se Petrovi, který se zlobil, že jim nechtěl nikdo nocleh dát, velmi líbilo a nepřestal sedláka chváliti. „Tak chval, Petře, abys nepřechválil,“ řekl mu Ježíš. Ráno sotva se trochu rozbřeskovalo, již se přihnala chasa do stodoly. Petr se probudil z libého snu a mrzel se velice, že ho tak časně sedlák zburcoval. „Hej!“ křikl sedlák, „vy tam, nocleháři, chutě vzhůru, pojďte nám pomoci, kdo chce jíst, musí pracovat!“ Petr ani se nehýbal vida, že mistr také tiše leží. Chasa pustila se do mlácení; když bylo třikrát dokola, povídá sedlák: „Ha cožež necháme spát ty lenochy? Když se najedli, ať jdú pomoci. Jdi, Jirko, ha čapni krajního po hřbetu.“ Petr ležel na kraji, dostal tedy cepem po zádech. Ale ani nešpetl vida, že Pán Ježíš se nehýbá. „I toť to spí jako snopy,“ řekl hospodář a zase mlátil dále. Tu šeptá Pán Ježíš Petrovi: „Petře, přešoupni se na moje místo, kdyby sedlák přišel, abys nedostal zase ty.“ Petr rád poslechl, bolely ho záda ještě od první rány. „I toť jsú duby,“ rozkřikl se sedlák, „hrom kdyby jim do huší tloukl, nebudú slyšet, počkejte, teď ťuknu toho druhého, snad ten se hne!“ Jak řekl, tak udělal. Že ležel Petr na Ježíšově místě, dostal zase on, a to notně. Neřekl nic, ale myslel si: Je to přece hezká věc, když člověk lecco napřed ví, může se všeličemu nemilému uhnout. Sedláka budění již omrzelo, nechal pocestné ležet, k snídání je ale již nevolal. Pocestní se pěkně tiše z přístodolku vykradli. Na cestě nepřestal Petr sedláka haněti, Ježíš mu ale zase řekl: „Petře, co chválit nemůžeš, nehaň.“

II

Když přišli do druhé vesnice, měli oba hlad; i povídá Pán Ježíš: „Petře, jdi, kup mléka!“ „I ne mléka, pane, raději koupím homolky,“ žádal Petr, který rád homolky jedl.

„Má se ti stát dle vůle; zde máš peníze a kup tři homolky.“

Petr šel do jednoho statku kupovat homolky; za chvilku vrátil se a přinesl dvě homolky.

„Kde je třetí, Petře?“ tázal se Ježíš. „Pane, neprodali mi více než dvě,“ ujišťoval Petr.

„Vpravdě tak, že jsi dostal než dvě?“ „Vpravdě, pane,“ jistil Petr. „Ty rád homolky, Petře, snad jsi jednu snědl, přiznej se, beztoho patřila tobě.“ „Ne pane, ať jsem nehoden tvé lásky, když jsem homolku okusil,“ řekl Petr. Ježíš neřikal již nic, rozdělil homolky jednu sobě a jednu Petrovi, a když jsou se posnídali, šli dále. Přišli do lesa, kde chvilku si odpočinuli; tu povídá Ježíš Petrovi: „Petře, nemám peněz a bude nám jich třeba. Zde pod pařezem, na němž sedíme, leží poklad. Vezmi nějaký sochor, vykol pařez a zdvihni ho.“

Ochotně Petr učinil, jak pán poručil, a když pařez převalil, vskutku tam poklad pozůstávající ze samých zlatých peněz ležel. I vyzdvihl je a položil na hromádku před mistra. Ježíš peníze rozpočítav, rozdělil na tři stejné hromádky, potom dal jednu Petrovi, jednu vzal pro sebe, a třetí nechal ležet.

„A pro koho, pane, je ta třetí hromádka?“ ptal se Petr zvědavě.

„Ta patří tomu, co tu třetí homolku snědl.“

Tu se Petr začervenal, sklopil oči a začal sebou vrtět. „Pane,“ vyrazil konečně ze sebe, „přiznávám se ti, že jsem – snědl – homolku – já. Myslíl jsem si, že ji beztoho pro mne chystáš, an ty, pane, nerad homolky jídáváš. Odpuště!“

Ježíš odpustil laskavě učedníkovi svému, když zkroušeně přísliboval, že se polepší.

Nato shrábl Petr peníze a šli dále.

III

Šli okolo hospody, kde tesaři muziku měli.

„Pane,“ řekl Petr, který velmi rád tancoval, „pojďme tam.“ Pán Ježíš mu to vymlouval, řka, že jsou tam opilí a opilému že se i Pánbůh z cesty vyhýbá. Petr ale nedal pokoje, až mu Ježíš dovolil, aby šel. „Ale jen na chvilku,“ pravil, „a já tě zde čekati budu.“ Sedl si na dřevo, které tam tesaři byli osekali. – Chvilku se díval Petr na tanec, poslouchal křik a vřavu, ale potom se mu vrazila muzika do nohou, a on dlouho se nerozmejšleje, vyhlídnul si hezké jedno děvče a chutě se pustil do tance. Tu holku si přivedl ale jeden mladý tesař, a když viděl, že mu ji bere jiný k tanci, mrzel se, ale vida, že to cizinec, nechtěl mu pro jednu domlouvati. Než Petrovi se tancování zalíbilo, a tesař nemohl se holky dopídit. To mu krev pobouřilo, žluč mu překypěla, slovo dalo slovo, a než se kdo nadál, držel se Petr s tesařem v křížku. Kamarádi ovšem hned při tom byli, a tudy se to nemohlo jinak státi, než že Petrovi vybili. Prv oni ho i ven vyhodili, což se mu ovšem nelíbilo. Petr dojde k mistru svému, zvolal pln hněvu:

„O pane, kýž by v mé moci bylo, ne dřevěné, ale železné suky bych těm hrubiánům natloukl do dřev.“ „Kdo chodí k močidlu, neujde nádhry! Rozmysli si to, Petře, než se chceš mstít,“ řekl mírně Pán Ježíš a šel dále. Petr všecek zamračen za ním.

IV

Jedenkrát šel Petr velmi zamyšlen vedle mistra svého, až tu najednou povídá: „Pane, musí to přece krásná věc být, být Pánembohem; kýž bych jen půl dne byl Pánembohem, pak bych zase rád byl Petrem.“ Ježíš se usmál a povídá: „Staň se ti dle vůle, od té chvíle až do večera jsi jako Pánbůh.“

Docházeli právě k jedné vesnici, z níž vyhánělo selské děvče stádo hus. Vyhnavši je na louku, pospíchala zase ke vsi.

„Hej děvče, což necháš ty husy samotny a nebudeš je pást?“ ptá se Petr děvčete.

„I copak si myslíte, že by já dnes husy pásla, – vždyť je hu nás poscení,“ odseklo děvče.

„A kdože je bude pást?“ ptá se Petr dále.

„Dnes je musí Pánbůh pást,“ odpovědělo děvče a pospíchalo k vesnici.

„Nuž Petře, musíš pást,“ řekl Ježíš Petrovi s usmíváním. Petr se zdráhal, vymlouval se, že to byl jen žert, ale Ježíš nedbal na jeho vymlouvání, chtěj neb nechtěj musil pást, a Ježíš šel zatím do vesnice na posvícení. Od té doby nikdy více nechtěl být Petr Pánembohem.

V

Jedenkrát šli zase skrze jednu vesnici, a tu slyšeli z jedné chalupy veselý zpěv a písťalu; i ptali se mimojdoucího vesničana, co se tam slaví, a on jim pověděl, že veselka chalupníkové dcery. Řekl tedy Ježíš Petrovi: „Pojď, Petře, vejdemo k mladým manželům, popřejeme jim štěstí a dáme dárek do hospodářství; avšak pamatuj, Petře, kromě chleba a soli ničehož nepřijmeme, poněvadž to jsou lidé chudí.“

Vešli tedy do stavení; hospodář je velmi upřímně přivítal, podal jim chléb a sůl a hned museli mezi svatebčany zasednout. Jakkoli však Ježíše nutili k jídlu, nepožil ničeho více mimo chléb. Petr, ač by rád byl koláče jedl, také se děkoval, připomínaje si mistrův zákaz. Než ale čím více se na ně díval, tím větší měl laskominy.

Když se mistr na chvíli ze sednice odstranil a hospodář opět Petra pobízel, aby si jen koláč vzal a na svého soudruha nedbal, když nechce jíst, nemoha se již přemoci, poslechl a koláčů plnou kapsu nastrkat si nechal. Jíst si ale netroufal boje se, aby ho mistr neviděl. Ježíš svatebčanům štědře nadělil a šli dále. Petr by byl velmi rád do koláčů se pustil, ale před mistrem nemohl.

Vcházeli do lesa, a Petr vida, že mistr jaksí zamyšlen kupředu kráčí, zůstával pozadu, sáhl si do kapsy pro koláč a v rychlosti si kus ukousl. Tu se ale právě Ježíš po něm obrátil. Petr přikryl ústa dlaní, žvanec do ní vyplivl, hodil za sebe, a když se Ježíš ptal: „Petře, co to žvýkáš,“ odpověděl: „Nic!“ – Ježíš nechal ho při tom a šel, hlavu maje jako v zamyšlení skloněnou, dále. Petr toho opět použít chtěl, vytáhl si koláč a ukousl. Sotva ale začal žvýkat, Ježíš se zase obrátil, a že co to žvýká, se ptal. Petr jako předešle žvanec vytáhl, a hodě ho za sebe, řekl, že nic. – Tak to trvalo, až Petr všechny koláče rozžvýkal a za sebe zaházal, neboť mu pozření každého sousta Ježíš obrácením se po něm a otázkou, co žvýká, překazil.

Když poslední sousto za sebe hodil, povídá Pán Ježíš: „Petře, vrať se a seber několik těch niců, co jsi za sebe hodil, já zde na tebe počkám.“ – Petr vyrozuměv z těch slov, že Ježíš lež jeho prohlídl, zahanben obrátil se do lesa. Když se vrátil, podáváje Pánu Ježíši, co v lese byl našel, pravil: „Pane, nic jiného jsem na cestě neviděl než toto: při zemi zdálo se mi, že to jsou žvanci, ale sbíraje jich, viděl jsem, že každý zakořeněn v zemi a že to ne žvanec, nýbrž jakási rostlina.“

„Je to rostlina, vyrostla z božího daru, jež jsi, ty Petře, zaházal,“ odpověděl Ježíš. Petr prosil za odpuštění a Pán Ježíš mu odpustil.

Pak šli dále, a když přišli do nejbližší vesnice, vešel Pán Ježíš k jedné velmi chudé ženě a požádal ji, aby mu tu rostlinu, co Petr sesbíral, připravila, a když nevěděla která, Pán Ježíš jí pověděl, že se dělá s octem. Jídlo to, když připraveno bylo, Petrovi i ženě chutnalo, – a byly prý to houby. Poněvadž ale vyrostly ze soust od chudého přijatých, chtěl Pán Ježíš, aby chudým lidem užitek z nich přináležel, a proto naučil tu chudou ženu je připravovati a pověděl jí, kde jich sbírat má, a proto se prý houby tak velmi plemení.

Že ale Petr ustavičně žvýkaje, přece syt nebyl, proto prý též houby nesytí.

„Pane,“ povídal jedenkrát Petr Pánu Ježíši, když spolu okolo města Jerusaléma se procházeli, „rád bych uměl

takovou řeč, které by málokdo rozuměl.“

„A k čemu ti taková řeč? – Dokud jsi ve vlasti, dostačuje ti jazyk mateřský, a když dále půjdeš, postaráno bude, abys naučil se řeči, která ti potřebná bude,“ řekl Pán Ježíš.

„Ale pane, já bych přece jen rád takovou řeč již nyní znal, prosím tě, pověz mi, kterak bych se ji naučil?“ přál si Petr.

„Staň se ti tedy dle vůle,“ řekl Pán Ježíš, a zdvihna hůl, uhodil ní na veliký u cesty ležící pařez řka: „Hanserl, steh auf!“

Na ta slova začal se pařez oživovat a stal se z něho čtyrrohatý chlap.

Protahoval se, zíval, a pak vyvaliv oči na Petra, který s největším podivením na něho hleděl, zvolal: „Was host mi ufgweckt, du Sapprmentr, jetzt gaj he'a unci hilf mr och aufstihn!“

„No Petře, to je ta řeč, které málokdo rozumí, a to tvůj učitel!“ řekl Ježíš.

„O pane, odpusť mi, nebuduť mít nikdy více takové přání a spokojen budu s mým mateřským jazykem!“

Tenkráte prý ale Pán Ježíš mu neodpustil, a musel se volky nevolky od toho chlapíka učit německy.

VI

Že je všude hodných i nehodných lidí, o tom se Petr, chodě s Pánem Ježíšem, často přesvědčil. Jedenkrátě přišli pozdě večer do vsi. Pán Ježíš chtěl žádat o nocleh v nejchudší chalupě, ale Petr prosil mistra, aby šli do některého z velkých statků, tam že bývá všeho dost, že dostanou zajistě dobrou večeři a nocleh. Pán Ježíš Petrovi nebránil, řka mu, aby šel. Sám ale zůstal před tou chudou chaloupkou sedět. Petr šel do statku, který byl ze všech největší. „Tu bude všeho dost a dostanem dobrou večeři a nocleh,“ myslil si Petr. Ale mylil se. – Selka ho zhruba odbyla řkouc: „že ona nevaří pro tuláky, aniž pro ně lože má“.

Petr se mrzel, že mu tak zmešlo, ale nedal se ještě odstrašiti a šel do druhého statku; však i tam ho odbyli – a tak i v třetím. Domrzelo ho to, a vrátil se s nepořízenou k mistru. „Pojď, zkusíme to zde v té chaloupce,“ řekl mu Ježíš a oba vešli do chalupy. Zastihli ženu s dětmi právě při večeři. Bylo viděti na všem velkou chudobu. – Petr myslil si: „Tu nepochodíme, vždyť nemá ta vdova sama nic.“ Ale mejlil se. Když Ježíš o nocleh a večeři prosil, odpověděla mu vdova velmi ochotně: „Chcete-li za vděk přijmout tím, co vám podat mohu, ráda vám posloužím.“

Ježíš byl spokojen se vším a vdova hned vstala, šla ven, a netrvalo to dlouho, přinesla jim na míse polívku. Omlouvala se, že je polívka málo mastná, ale jakkoliv by ráda více byla omastila, že nemá více oleje.

„Petře, počítej ty očka, co na polívce plují,“ řekl Pán Ježíš.

Petr počítal a bylo jich výše kopy povrchního jen počtu. Když se najedli a na lože, jež jim vdova, jak nejlepší mohla, na ponebí ustlala, odebrati se měli, vysázel Ježíš na stůl toliktéž zlatých penězů, co na polívce oček bylo, a všecky je ženě daroval. Ubohá vdova nevěděla kam se radostí podít. Časně ráno šla do sousedního velkého statku koupit mléka, aby pocestným dobré snídání připravit mohla, a tu selce vypravovala, jak ji pocestní za trochu špatné polívky obdarovali, že co na ní oček bylo, tolik že zlatých penězů dostala.

Selka ta byla lakomá. Řekla tedy ženě, aby pro ně nevařila, že ona si je sama k snídání pozve, že má všeho doma a že je může snadněji dobrou polívkou poctiti než ona.

Žena odpověděla jí, že to pocestným vyřídí, budou-li chtít přijíti. Když to žena doma Petrovi a Pánu Ježíši povídala, řekl Pán Ježíš, že půjdou.

Šli, provázení díkůčiněním chudé vdovy.

Bohatá selka připravila jim polívku velmi dobrou a tak ji omastila, že nebylo pro olej vidět polívku. „Když zaplatili špatnou polívku tak dobře, kterak mi tu dobrou zaplatějí,“ myslila si. — Pán Ježíš neporoučel ale Petrovi počítat očka — nebylo také co počítat, bylo jedno jen oko přes celou mísu. — „Ale pane,“ řekl Petr, „ta selka by zasloužila, abys za její zdvořilost se jí odměnil a za tu dobrou polívku. Ta včerejší nebyla tak dobrá.“ — „Petře, mně chutnala lépe než tato; chudá vdova omastila ji poslední kapkou oleje a dala ji s upřímností, nečekajíc žádné odměny. Tato dává ze zisku, a proto odměny nezasluhuje. Jen kdo rád ze svého udělí, toho Pánbůh nadělí,“ — řekl Ježíš Petrovi. Ale selka také slyšela, poslouchala za dveřmi a velice ji to mrzelo. — Když od stolu vstali, zdvořile selce poděkovali a šli dále.

VII

Jedenkrátě zase když chodil Ježíš s svatým Petrem po tom „širokém údolí“, přišli na rozcestí, kde se mnoho cest

křížovalo; nevěděli, kterou se dát k nejbližší vesnici neb městečku.

„Počkej, pane, tamto vidím na poli sedláka ležet, zeptám se ho a on poví, kudy bychom se dali,“ řekl Petr; a jak řekl, tak udělal.

Muž ten ležel na břiše a hovil si.

Když se ho Petr ptal, nedal mu po dvakrát ani odpovědi, po třetí zdvihl líně nohu řka: „Tamtudy!“ — a více se ani nehnul.

„Pane, takového lenocha a nezdvořáka jsem jaktěživ neviděl, jako tento muž!“ zvěstoval Petr Pánu Ježíši a povídá, kterak ho sedlák odbyl. Šli tedy nazdařbůh.

O kousek dále potkali mladé děvče, která nesouc na hlavě džbán, lehkým krokem jako laňka cestou si kráčela.

I zeptal se jí Pán Ježíš, dobře-liž ke vsi tu jdou?

„Dobře, dobře, tamto se dejte vlevo — ale já raději půjdu s vámi ten kousek cesty a ukážu vám, abyste si ne-zašli,“ ochotně řeklo přívětivé děvče, a obrátíc se, šla s nimi kus cesty nazpět, až uviděli ves, pak vlídně pozdravila, pospíchajíc, kam dříve zaměřeno měla.

To se Petrovi náramně líbilo; i řekl Pánu Ježíši: „Pane, měl bys tomuto děvčeti za jeho zdvořilost nějakou milost udělit!“

„Dáme ji tomu lenochu!“ řekl Ježíš.

„To by jí věčná škoda bylo,“ skoro se rozkřikl Petr, „pomysli, pane, takový nezdvořilý chlap, a ona taková přívětivá, obratná děvčice, to by se k sobě nehodili.“

„Právě, Petře; — ona má až dost, čeho se jemu nedostává. Kdyby měl ženu, jako je sám, shnili by oba, ale tato ho napraví a dobře se potom jí s ním povede.“

Petr musel dáti mistru za pravdu, ale líto mu bylo čiperného děvčete, že se dostati má lenochu.

VIII

Jednou zase šel Pán Ježíš s Petrem navštívit Martu, k níž se začasté s učedníky svými scházel. — Když šli po ulicích města Jerusalema, potkali děvče, chudobně sice, ale čistě ošacené. Petr si jí hrubě ani nevšiml, ale když zašla, pravil Ježíš: „Hodná to panna!“

O kus dále potkali zase děvče v drahých šatech přistrojené. — Když zašla, povídá Petr: „To je pěkná panna!“ — Ježíš mlčel.

„Ale pane, když šlo prve to děvče chatrně přistrojené mimo, pochválil jsi ji, a toto děvče zdá se, že se ti nelíbí, proč?“

„Podíval jsi těm pannám se na nohy, Petře?“ „Nepodíval, pane!“

„Kdybys tak byl učinil jako já, byl bys viděl, že ta panna chatrně přistrojená nohy umyté měla, bílé jako z alabastru, — z čehož patrně, že je to děvče správné, hodné. — Druhá naopak měla šat drahý, ale nohy nečisté, z čeho vidět, že sama na sebe nedbá — a tudy ani pěknou slouti nemůž. — Petře, ne vše krása, co se líčí, pamatuj si to!“

Vešli k Martě. Marta s radostí je uvítala a uvedla do síně, kde několik učedníků shromážděno bylo a stůl pokryt, na nějž starostlivá hospodyně jídla a pití k uctění svých milých hostů přinášela. — Přišla také sestra její Maří Magdalena, ale ta dle svého obyčeje, posadivši se na nízký stolec k nohám Ježíšovým, poslouchala tiše poučné rozpravy drahého mistra svého, ničehož mimo něho si nevšímajíc. — Petr na ni hleděl a dlouho na ni hleděl, až pak k mistru se obrátiv, mu šeptal všecek nadšen: „Pane, ta Máří je krásná žena, vidže?“

„Petře, zapíme to!“ (od toho prý pochází pořekadlo, když chce kdo něco zamluvit, že řekne: Zapíme to, Petře!) — odpověděl mu Ježíš, a oba zdvíhnuvše poháry, ťukli si — a zapili to.

IX

Jedenkráte zase šel Pán Ježíš skrze vesnici, a tu viděl starého žebráčka plakajícího vycházet ze vrat velkého statku.

„Proč pláčeš, stařečku?“ ptá se ho Pán Ježíš.

„Oh pane, hlad mám, ha nemohu se kúska chleba doprosit. — Všade mají selky práci v konopí, každá mne odbývá,

že nemá kdy, ha žádná nechce si vzít tulík času, co potřeba zdrobet chleba hukrojit,“ naříkal si žebrák.

Ježíš řekl mu, aby posečkal, a sám vešel do statku, odkudž byl dříve žebrák vyšel. – Selka byla se služkami zaměstnána svazováním konopí, jež do močidla chystaly. – Pán Ježíš prosil ji o kousek chleba. – „I totě se s vámi pytel roztrh – jeden za druhým! – Jdite, jdite – nemám kdy vám sloužit!“ osopila se na něho selka, a když Ježíš přece prosil, a že jí to Pánbůh nadělí, co chudému žebráku dá, tu se rozkříkla zlostně: „Nepotřebuju vaše klábosení, nic nedostanete – kvůli vám se od práce zdržovat nebudu.“

Ježíš odešel z toho statku a vešel do druhého, kde se mu lépe nedařilo. – Tak i ve všech ostatních ho selky odbyly. – I řekl Ježíš selce, již naposled byl prosil:

„Pamatujte, budoucně budete mít při konopí za trest z jedné práce dvě.“ – Po těch slovích odešel ze vsi, vezma si žebráčka s sebou.

Od té doby prý to je, že se musí konopí na dvojí trhat – paskonné dříve a hlavatec později.

Pohádky tyto jsou všechny z okolí domažlického, tak jak je lid povídá; to jmenovitě „Jak se Petr učil německy“ pochází z České Kubice, vesnice to na samých bavorských hranicích za Klenčem.